

ΜΕΡΟΣ 2^ο

Ο Β ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΥΒΟΙΑ

Στις 16 και 18 Απριλίου 1941, γερμανικά στούκας βομβάρδισαν τη Χαλκίδα, τα Λουτρά Αιδηψού, την Ερέτρια, την Αμάρυνθο, το Αλιβέρι, τη Νέα Αρτάκη, τη Λίμνη, τους Ωρεούς και την Παραλία Κύμης. Στις 25 Απριλίου 1941 γερμανικός στρατός εισέβαλε στη Χαλκίδα.

Επιτάχθηκαν από τη γερμανική διοίκηση το «Κόκκινο Σπίτι», τα ξενοδοχεία «Παλίρροια» και «Εθνικόν» καθώς και άλλα 70 κτίρια.

Οι Γερμανοί είχαν αποκλείσει την Χαλκίδα και είχαν αφήσει μόνο τρεις εισόδους - εξόδους στην πόλη κλείνοντας την υπόλοιπη περιοχή με συρματοπλεγμα. Οι τρεις εισοδοί - έξοδοι της πόλης φυλάσσονταν από στρατιώτες και αυτές ήταν η γέφυρα του Ευρίπου, η Αρεθούσης στο ύψος του ΔΑΡΙΓΚ και ο δρόμος προς Αρτάκη στο ύψος της Λιανής Άμμου.

Σημαντικές δυνάμεις εγκαταστάθηκαν στην Αιδηψό, στην Αγία Άννα, στο Μαντούδι, στα Ψαχνά, στη Λίμνη και στην Κύμη, ενώ στην Κάρυστο εγκαταστάθηκαν ιταλικές δυνάμεις.

Στην Εύβοια, από την αρχή της γερμανικής κατοχής είχε εμφανιστεί το κίνημα της αντίστασης, το οποίο πήρε οργανωμένη μορφή με την ίδρυση του ΕΑΜ το Σεπτέμβριο του 1941.

Από το Μάιο του 1941 κιόλας, η Λέλα Καραγιάννη από την Λίμνη Ευβοίας, συγκροτεί αντιστασιακή ομάδα και αρχίζει τον αγώνα ενάντια στον κατακτητή. Την απόφασή της ανακοινώνει στην οικογένειά της, της οποίας και τα μέλη ως ιδρυτές αποτελούν τα πρώτα στελέχη: ο σύζυγός της Νικόλαος και τα παιδιά τους Ιωάννα, Ηλέκτρα, Γιώργος, Βύρων, Νέλσων, Νεφέλη και Ελένη.

Ο γιος της Βύρωνας Καραγιάννης γράφει για τη δράση της μητέρας του:

« Ήταν Άνοιξη του 1941, όταν μετά από σκληρή πάλη έξι μηνών, έπεσαν τα μαύρα πέπλα του Ναζισμού και του Ξασιισμού πάνω στην γαλάζια μας χώρα... Ακολούθησαν σε λίγο: πείνα, βία, τρομοκρατία, εκτελέσεις, θάνατος. Ο λαός μας υπέφερε, δυστυχούσε και έμοιαζε να έχει χάσει κάθε ελπίδα.

Τότε άρχισε να γεννιέται, σε μερικές γενναίες και αδάμαστες ψυχές, η ανάγκη της αντίστασης, ανάγκη για την δημιουργία ομάδων από ψυχωμένους πατριώτες, που θα αναπτέρωναν το κλονισμένο φρόνημα του

ελληνικού λαού και θα τον ωθούσαν σε πράξεις αντίστασης κατά των κατακτητών.

Με βαθιά συγκίνηση σάς γνωρίζω ότι η πρώτη που οργάνωσε μια τέτοια ομάδα αντίστασης ήταν η αξέχαστη μάνα μας, η Λέλα Καραγιάννη. Είχε επτά παιδιά να φροντίσει, να θρέψει, να μεγαλώσει. Όμως ήταν τόση η αγάπη της για την πατρίδα που έβαλε την οικογένεια σε δεύτερη μοίρα. Υπεράνω όλων η Πατρίδα! Ακριβώς όπως δίδασκαν οι πρόγονοί μας.

Βρήκε μονοπάτια, που οδηγούσαν στην κατασκοπεία και στις δολιοφθορές κατά του εχθρού. Βρήκε τον τρόπο να κατασκοπεύει τις κυριότερες υπηρεσίες του εχθρού. Οργάνωσε πιο καλά τα σχέδιά της, και χρειαζόταν ικανά στελέχη για να την βοηθήσουν. Μάζεψε γύρω της και άλλους ένθερμους πατριώτες. Έτσι η ομάδα της πλουτίσθηκε με πολλά δυναμικά στελέχη και μεταβλήθηκε, μετά την στελέχωση αυτή, σε αντιστασιακή οργάνωση, την οποία η μητέρα ονόμασε «Μπουμπουλίνα» (απ' το οικογενειακό όνομα της μητέρας της, η οποία λεγόταν Μπούμπουλη). Η οργάνωση ήταν ένας μικρός στρατός που εκινείτο αθόρυβα, σιωπηλά μέσα στο σκοτάδι, με σκοπό να προκαλέσει όσο πιο πολύ κακό μπορούσε στον εχθρό. Ήταν ένας αγώνας ζωής και θανάτου, για την επιβίωσή μας, ως Έθνος και λαός.

Η μητέρα ρίχτηκε με ορμή σ' αυτόν τον ιερό αγώνα μαζί με τα παιδιά της. Όσο μεγάλη και αν ήταν η αγάπη της για μας, δεν μπόρεσε να την κάνει να ξεχάσει ότι πάνω απ' όλα και από μας ήταν η πατρίδα. Και εμείς, τα έξι απ' τα επτά παιδιά της, την βοηθήσαμε όσο μπορούσαμε με όλον τον ενθουσιασμό της νεανικής ψυχής μας.....»

Το πρώτο αντάρτικο της Εύβοιας πέρασε κρίσιμες δυσκολίες και παραλίγο να εξοντωθεί στο χωριό Μύστρο, όμως κατόρθωσε να πάρει απάνω του με τη συνθηκολόγηση της Ιταλίας και τον αφοπλισμό των Ιταλών του νησιού. Η αρχή γίνεται με τη μάχη της Στενής, όπου κινητοποιήθηκαν και οι εθνοαπελευθερωτικές οργανώσεις και πήραν μέρος εθελοντικά και πολλοί κάτοικοι του χωριού. Ακολουθούν και άλλα οργανωμένα χτυπήματα των ανταρτών με την υποστήριξη λαού και οργανώσεων, που πετυχαίνουν να αφοπλίσουν όλες σχεδόν τις ιταλικές φρουρές εκτός από εκείνες στο χωριό Γούβες και Άγιος, όπου είχαν εγκατασταθεί από πριν και Γερμανοί.

Ο αφοπλισμός των Ιταλών αποτελεί σταθμό στην πορεία του απελευθερωτικού αντάρτικου κινήματος στην Εύβοια.

Το αντιστασιακό πνεύμα φουντώνει και εκφράζεται με την αθρόα προσέλκυση εθελοντών στον ΕΛΑΣ απ' όλη την Εύβοια καθώς και από την Αθήνα και άλλα μέρη.

Οι Γερμανοί κατακτητές που αντικατέστησαν τις ιταλικές φρουρές προσπαθούσαν να εξοντώσουν τους νέους αντάρτικους σχηματισμούς της Εύβοιας, που ιδρύθηκαν μετά τον αφοπλισμό. Αλλά οι αντάρτες, πότε δίνοντας μάχες και πότε ακολουθώντας ευέλικτη τακτική, κατόρθωσαν να αποσυγκεντρωθούν και να ανακατανεμηθούν σ' όλο το νησί.

Μεταξύ των μαχών που διεξήχθησαν στην Εύβοια για την απελευθέρωση συγκαταλέγονται η Μάχη της Λαμπούσας και η μάχη της Σέττας. Ειδικά μετά τη μάχη της Λαμπούσας σε ολόκληρη την Εύβοια επικράτησε ένα πνεύμα αισιοδοξίας και η βεβαιότητα ότι η απελευθέρωση πλησιάζει.

Οι Γερμανοί αποχώρησαν οριστικά από τη Χαλκίδα στις 14-15 Οκτωβρίου 1944. Έφευγαν με όποιο θαλάσσιο μέσον έβρισκαν. Προορισμός τους ήταν ο Βόλος και από εκεί η Γερμανία, με όποιο μέσο, ακόμη και με κάρα ζεμένα σε γαϊδουράκια, ακόμη και καρτσάκια που τραβούσαν οι ίδιοι. Ο τελευταίος Γερμανός που έφυγε από την Χαλκίδα ήταν ο Γερμανός λιμενάρχης, ο οποίος είχε εντολή να ανατινάξει τη γέφυρα της Χαλκίδας, για να μην μπορούν να περάσουν οι Άγγλοι στην Εύβοια. Εκείνη την εποχή η γέφυρα ήταν χειροκίνητα περιστροφική. Άνοιγε στρέφοντας τα δύο μεταλλικά σκέλη της με μαγκάνι (κλειδιά). Δίπλωνε μισή προς τη μεριά της Βοιωτίας και μισή προς την Εύβοια.

Η Εύβοια απαλλάχθηκε από τα Τάγματα Ασφαλείας με την αποχώρηση των Γερμανών από την Εύβοια στις 15 Οκτωβρίου 1944. Στις 23 Οκτωβρίου το Σύνταγμα του ΕΛΑΣ εισήλθε στη Χαλκίδα.